

Logboek participatie bij de omgevingsvisie Gooise Meren

Bijlage bij: Raamwerk Koers en Keuze

Versie concept
28 juli 2021

Projectleider	Antoinette Soede
Afdeling	PRO
Datum	28 juli 2021
Projectnaam	Logboek Omgevingsvisie Gooise Meren
Zaaknummer	<Zaaknummer>
Planstatus	concept
Opdrachtgever	Hans Mieras
Assetmanager	Niet van toepassing
Beleidsadviseur	Afdeling Mens & Omgeving

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Proces van de omgevingsvisie	5
3	Participatie omgevingsvisie	6
3.1	Weken van de leefomgeving	6
3.2	Eerste week van de leefomgeving – februari 2020	6
3.3	Tweede week van de leefomgeving – november 2020	9
3.4	Overige participatie	12
4	Betrokkenheid gemeenteraad	13
5	Conclusies	14

1 Inleiding

Participatie is een belangrijke pijler onder de Omgevingswet. De wet vraagt om het vroegtijdig betrekken van belanghebbenden bij het opstellen van omgevingsvisie, omgevingsplan, ruimtelijk beleid en plannen. Ook moet een gemeente kunnen motiveren hoe mensen hebben kunnen meedenken over de omgevingsvisie.

Daarnaast hebben we in Gooise Meren gemerkt, dat de kwaliteit van beleid en plannen verbetert als mensen daarover in een vroeg stadium hebben kunnen meedenken. Deze vorm van participatie wordt ook wel burgerparticipatie genoemd: inwoners, ondernemers, organisaties en andere groepen vroeg in het proces hun inbreng laten geven, zodat beleidsmakers daarmee rekening kunnen houden. Dat willen we ook bij de omgevingsvisie bereiken: een visie die aansluit bij de wensen, ideeën en aandachtspunten van de samenleving van Gooise Meren. Ook ketenpartners, zoals de veiligheidsregio en waterschap, zijn belangrijke partijen om mee in overleg te gaan bij het opstellen van de omgevingsvisie.

In dit participatielogboek leest u hoe we de participatie rondom de omgevingsvisie tot nu toe hebben vormgegeven en wat we allemaal hebben opgehaald als inbreng voor deze visie. Bij het opstellen van de omgevingsvisie hebben we het accent gelegd bij de kracht van de gemeenschap en de gemeente: hoe kan deze worden benut, verbeterd, vergroot en hoe kan de gemeente daarbij nieuwe opgaven een plek geven?

We vullen dit participatielogboek steeds verder aan, zolang het traject van de omgevingsvisie loopt.

2 Proces van de omgevingsvisie

Eind 2019 zijn we begonnen met de voorbereiding van de omgevingsvisie, die de toekomst van Gooise Meren omschrijft. Dat doen we zoveel mogelijk met de samenleving: inwoners, ondernemers, organisaties, bestuurlijke partners, bestuur en ambtenaren. Want de omgevingsvisie wordt hét beleidskader waarbinnen we samen invulling geven aan onze leefomgeving. We stellen de omgevingsvisie op in een aantal stappen. Bij iedere stap heeft de samenleving de mogelijkheid om inbreng te geven. Verderop in dit logboek omschrijven we hoe de participatie heeft plaatsgevonden.

Stap 1

In de eerste stap hebben we alle bouwstenen voor de omgevingsvisie – gebiedskenmerken, beleid, data, trends en ontwikkelingen - geïnventariseerd, geanalyseerd en verwerkt in een Nota Bouwstenen. In de Nota Bouwstenen worden de kwaliteiten van Gooise Meren omschreven. Voor een groot deel zijn dat de bestaande kwaliteiten en gewenste kwaliteiten (ambities) uit de bestaande beleidsnotities. Maar er zijn ook nieuwe onderwerpen die in de omgevingsvisie een plek moeten krijgen: gezondheid en de energietransitie bijvoorbeeld.

Stap 2

Een belangrijke waarde van de omgevingsvisie is dat alle bouwstenen beter met elkaar in verband worden gebracht. Want één ding is duidelijk: we hebben onvoldoende ruimte in onze gemeente om alle opgaven en wensen zonder meer te realiseren. We moeten meer combineren en keuzes maken. De kwaliteiten van het Gooise Meren van nu (uit stap 1), en de gewenste kwaliteiten (stap 1 en 2) helpen om die keuzes te maken. Deze kwaliteiten hebben we daarom weergegeven in een overzichtelijke schijf-van-vijf voor een gezonde toekomst van Gooise Meren en omschreven in de Nota Koers en Keuze. In deze nota wordt de richting voor de toekomst op het gebied van de fysieke leefomgeving bepaald (koers). Daar waar dat niet kan wordt aangegeven waar het dilemma of majeure vraagstuk ligt (keuze). Een voorbeeld van een majeur vraagstuk is: hoe gaan we om met cultuur, erfgoed en natuur in relatie tot verduurzaming en toerisme/recreatie? Verder staan de gebiedskwaliteiten nu al onder druk, terwijl er vanuit het rijk en de regio een steeds dringender beroep op ons wordt gedaan om een bijdrage te leveren aan het oplossen van nationale vraagstukken, zoals het woningtekort.

Stap 3

In stap 3 wordt een aanzet gedaan om de keuzes te maken. Dit is gebeurd langs twee lijnen: met college en raad is gekeken binnen welke voorwaarde ambities gecombineerd kunnen worden. Dat maakte het noodzakelijk om aan de hand van de benoemde kwaliteiten onze grenzen aan te geven, maar ook de gevolgen van die grenzen met elkaar te doordenken. Bij een aantal majeure vraagstukken lijkt daardoor een oplossing binnen handbereik. Vervolgens is met college en raad gezien hoe de schijf van vijf gebiedsgericht kon worden uitgewerkt. Zo kunnen lokaal oplossingen op vraagstukken gevonden worden. In stap 3 is het Raamwerk omgevingsvisie gemaakt om de hoofdlijnen van de visie aan de raad voor te leggen. Ook wordt in deze stap een milieu-effect rapportage gemaakt.

Stap 4

De laatste stap is de officiële terinzagelegging en bestuurlijke besluitvorming. De samenleving krijgt tijdens deze stap nog de mogelijkheid om te reageren op en advies te geven over de ontwerp-omgevingsvisie. Dat kan dan door een zienswijze in te dienen, die door de raad zal worden meegenomen bij de besluitvorming.

Momenteel zijn we bij stap 3 van het opstellen van de omgevingsvisie. We verwachten stap 4 na de verkiezingen van maart 2022 te kunnen voltooien.

3 Participatie omgevingsvisie

Voor de omgevingsvisie hebben we verschillende participatiemomenten en -vormen gebruikt. De belangrijkste zijn de weken van de leefomgeving. Hieronder omschrijven we wat de weken van de leefomgeving inhouden en wat we hebben opgehaald tijdens deze weken.

3.1 Weken van de leefomgeving

Tijdens weken van de leefomgeving betreft de gemeente Gooise Meren telkens een brede groep van inwoners, ondernemers, medewerkers, bestuurders, raadsleden, maatschappelijke organisaties en ketenpartners. Dat doen we met verschillende activiteiten, op verschillende locaties, rondom de inhoud van de omgevingsvisie. We gebruiken de weken als snelkookpan en bundeling van onze inzet om energie los te maken. De week van de leefomgeving wordt meerdere malen, bij ijkmomenten, georganiseerd tijdens de implementatie van de Omgevingswet.

We nemen inwoners, ketenpartners en maatschappelijke organisaties mee in het traject voor de omgevingsvisie en vragen hen om input voor deze producten. Daarnaast wordt er gewerkt aan de implementatie van de Omgevingswet.

Er zijn nu twee weken van de leefomgeving georganiseerd. In het najaar zijn we van plan om het inwonerspanel in te zetten en organiseren we een aanvullend gesprek per kern om de reacties op het Raamwerk omgevingsvisie op te halen. We willen begin 2022 de derde week van de leefomgeving organiseren. Op dat moment ligt de omgevingsvisie ter inzage en kunnen inwoners en andere partijen hierop een zienswijze indienen.

3.2 Eerste week van de leefomgeving – februari 2020

In de eerste week van de leefomgeving is de concept-nota bouwstenen besproken (stap 1 opstellen omgevingsvisie). We hebben tijdens deze week uitvoerig gesproken met inwoners, ondernemers en (andere) belanghebbende partijen. Daarbij kwam duidelijk naar voren dat het belangrijk is de identiteit van de gemeente als uitgangspunt te nemen voor de ontwikkelrichting voor de komende jaren, met als streven die identiteit zoveel mogelijk te behouden en te versterken.

Onderstaand zijn per participatiegroep de opgehaalde hoofdpunten uit de sessie weergegeven.

3.2.1 Inwoners

Op 11 februari 2020 heeft een eerste bijeenkomst met inwoners plaatsgevonden. Tijdens deze (fysieke) bijeenkomst waren ongeveer 40 inwoners aanwezig. Inwoners waren uitgenodigd via de lokale krant, per mail en via de website van de gemeente Gooise Meren.

De belangrijkste opgehaalde input per kernkwaliteit tijdens deze sessie was:

- Goed leven in Gooise Meren: ruim en rustig wonen met een hoge leefkwaliteit
 - Hoge frequentie van treinen naar Amsterdam, Schiphol en Den Haag nodig
 - Ruimere woningen voor senioren nodig
 - Meer controle door BOA's en wijkpolitie
 - Niet enkel inzetten op buurtpreventie. Ook buurtcomités nodig voor samenwerking en samenspraak
 - Geen bezuiniging op ondersteuning in thuissituatie
 - Voldoende geld steken in de jeugd
- Verbondenheid in de kernen met een uniek historisch en onderscheidend karakter

- Bebouwing moet worden geconcentreerd om ruimte voor de natuur te behouden
 - Meer cultuur en historie aan elkaar linken
 - Geen hoogbouw in Bussum
 - Plannen afstemmen op het unieke karakter van de verschillende kernen
 - Verscheidenheid binnen de verbondenheid van de kernen beter tot uitdrukking laten komen
 - Meer goed natuurlijk zwemwater met strandjes en terrasjes
- Een natuur- en erfgoedparel
 - Beschermen open weidelandschap
 - Omgeving aantrekkelijk houden voor jonge veehouders
 - Weidevogel in de polder Noord beschermen
 - Schoon zwemwater zonder blauwalg en niet met te veel waterplanten
 - Behoud en vergroten van de biodiversiteit
 - Speelpark Oud Valkeveen klein houden
 - Golfbaan Naardenbos behouden als natuurgebied zonder bebouwing
 - Maak verbindingen van water en fietspaden tussen toeristische trekpleisters
 - Fonteinkruid veel maaien
- Het hart van Nederland
 - Meer ruimte creëren voor mensen die klein (tiny houses) willen wonen
 - Geen nachttreinen
 - A1 ondertunnelen om de luchtkwaliteit te verbeteren en om meer oppervlakte voor bedrijven en woningbouw te realiseren

3.2.2 Maatschappelijke organisaties

Ook op 11 februari 2020 (op een ander tijdstip) heeft een eerste bijeenkomst met organisaties plaatsgevonden. Tijdens deze bijeenkomst waren ongeveer 20 maatschappelijke organisaties aanwezig. Waaronder de Fietzersbond, LTO en de Historische Kring.

De belangrijkste opgehaalde input per kernkwaliteit tijdens deze sessie was:

- Goed leven in Gooise Meren: ruim en rustig wonen met een hoge leefkwaliteit
 - Voldoende sociale woningen realiseren om ook zorg te kunnen bieden aan de (grijze) inwoners
 - Buurtmoestuinen
 - Fruitbomen / -struiken langs de wegen
 - Straatlantarens op dimstand
 - Meer culturele voorzieningen voor schoolgaande jeugd!
 - Elektrische (kleinere) bussen vanaf stationsgebied
 - Keuze maken tussen ouderenwoningen of tijdelijk opvang
 - Instellen jeugdraad
 - AED's in elke buurt!
 - Wormenhoeven op (bijna) iedere straathoek
 - Zorgwoningen/voorzieningen voor ouderen
- Verbondenheid in de kernen met een uniek historisch en onderscheidend karakter
 - VVV-routes stimuleren voor bewustwording van eigen leefomgeving
 - Koesteren kleinschaligheid
 - Bedrijven ombouwen naar (jeugd)hulpverlening
 - Aankleden openbare buitenruimtes om de verblijfskwaliteit te verhogen
 - Heidegebied beschermen
 - Schootsvelden inrichten voor lokale voedselproductie

- Monumenten niet te extreem beschermen
- Een natuur- en erfgoedparel
 - VVV-routes langs markante thema's realiseren
 - Natuur, weidsheid, rust, duisternis beschermen
 - Stadspark van 't mouwtje in Bussum met veel groen beter toegankelijk maken
 - Bijzondere diersoorten beschermen
 - Inzetten op ecotoerisme in plaats van er een process-industry van te maken
- Het hart van Nederland
 - Ondertunneling van de A1
 - Geluidswal bij het Naarderbos
 - Treinrails verdiepen
 - Fietstunnel naast voetgangerstunnel(s)
 - Centra bereikbaar houden
 - Waterlandtak, mooie ontwikkeling

3.2.3 Ketenpartners

Eveneens op 11 februari 2020 heeft een eerste bijeenkomst met ketenpartners plaatsgevonden. Tijdens deze bijeenkomst waren ongeveer 10 partijen aanwezig. Waaronder buurgemeenten, de provincie Noord-Holland, de OFGV, de GGD en het GHOR.

De belangrijkste opgehaalde input per kernkwaliteit tijdens deze sessie was:

- Goed leven in Gooise Meren: ruim en rustig wonen met een hoge leefkwaliteit
 - Leefomgeving in Muiden en Muiderberg staat onder druk door overlast A1, spoor en vliegtuigen
 - Voor een hoge leefkwaliteit is goed drinkwater nodig. Daarvoor moet er meer drinkwater opgepompt worden wat weer een druk op de natuurgebieden oplevert.
 - De sociale cohesie moet in buurten worden vergroot. Denk aan de Wester- en Oostereng en Muiden
- Verbondenheid in de kernen met een uniek historisch en onderscheidend karakter
 - Natuurgebieden belangrijk voor historie van het gebied
 - Historie en cultuur verbinden aan toekomstige opgaven (klimaat, circulair, energie, mobiliteit)
- Een natuur- en erfgoedparel
 - Het buitengebied is voor: stilte, ontmoeting, ontspanning & herstel, toegankelijkheid, voldoende afval Emmers
 - Bescherming van de leefbaarheid bij toeristische attracties. Hoeveel bezoekers zijn nog hanteerbaar? Een duidelijke visie m.b.t. toeristen uit Amsterdam is noodzakelijk.
 - Creatieve overnachtingsmogelijkheden
 - Voor de Natura 2000 en de ecologische hoofdstructuur is de waterkwaliteit van groot belang. Hier moet meer aandacht voor komen.
- Het hart van Nederland
 - Knooppunt HOV biedt mogelijkheden voor verdichten met inzet op kwaliteit van leef- en woonomgeving
 - Balans zoeken tussen woningbouw en bedrijvigheid
 - Verminderen sluipverkeer Bussum en Muiden

- Ervoor zorgen dat het 'hart van Nederland' niet wordt opgeslokt door omliggende ontwikkelingen. Willen we een overloopgebied voor Amsterdam zijn?

3.3 Tweede week van de leefomgeving – november 2020

In de tweede week van de leefomgeving is de concept-nota koers en keuze besproken (stap 2 opstellen omgevingsvisie). We zijn opnieuw met de samenleving in gesprek gegaan. Ditmaal over de belangrijkste keuzevraagstukken, de majeure vraagstukken (stap 2), die we in de omgevingsvisie moeten beantwoorden. Dit gebeurde in twee sessies.

3.3.1 Inwoners en maatschappelijke organisaties

Tijdens de tweede week van de leefomgeving heeft op 12 november 2020 een bijeenkomst met zowel inwoners als maatschappelijke organisaties plaatsgevonden. Tijdens deze bijeenkomst waren zo'n 40 inwoners en maatschappelijke organisaties aanwezig en zijn vijf majeure vraagstukken met hen besproken. Hieronder staat per vraagstuk de belangrijkste opgehaalde input:

- 1. Bouwen is nodig voor evenwichtige woningmarkt. Inzet op knooppuntontwikkeling en transformatie kleine bedrijventerreinen in de bebouwde kom. Waar en hoe kunnen we verder ruimte vinden? Verdichten? De hoogte in? Transformatie? Hoe kunnen we ook werken hierin goed meenemen?**
 - Er is te beperkt aandacht voor de economie in de nota koers en keuze. De werkgelegenheid loopt in Gooise Meren achteruit. Economische gebieden worden ingevuld door woningbouw. Levendig leefbaar gemeente, dan moet er ook gewerkt worden. Economie staat enorm onder druk. Er moet een betere balans tussen wonen en werken worden gezocht door de gemeente Gooise Meren. Als suggestie wordt gegeven of het mogelijk is om bij nieuwe ontwikkelingen aangeven kan worden dat 20% bedrijvigheid moet zijn.
 - Er moet meer ingezet worden op een evenwichtige woningmarkt. Ook het anders werken en wonen in de toekomst moet worden meegenomen.
 - Er wordt te veel nadruk gelegd op geld verdienen in de economie. De werkgelegenheid voor de middenstand verdwijnt, onder andere omdat voorzieningen te ver worden uitgeplaatst. Het gebrek aan voorzieningen maakt het voor ouderen ook lastig om thuis te blijven wonen. Daarnaast zorgt het verdwijnen van de middenstand voor meer verkeer, omdat men elders werk moet vinden.
 - Als heel Gooise Meren moet worden volgebouwd met woningen, dan blijft er geen plek mee over om bedrijven uit te plaatsen.

2. Hoe gaan we om met cultuur/erfgoed en natuur in relatie tot verduurzaming en toerisme/recreatie?

- De VN heeft onderzocht hoe de stad van de toekomst eruit moet zien. Deze duurzame ontwikkelingsdoelen zouden we erbij moeten halen om te bepalen hoe we omgaan met cultuur en erfgoed en natuur in relatie tot verduurzaming.
- Toerisme moet plaatsvinden op de schaal die bij Gooise Meren past. De druk op recreatiegebied wordt als groot ervaren. Flevoland biedt hier kansen.

3. Hoe gaan we om met dilemma's op het gebied van klimaatadaptatie, hittestress, natuurinclusief/ duurzaam bouwen en stikstof?

- Het is belangrijk dat er bij nieuwe inrichtingen wordt gekeken naar de klimaatadaptatieve elementen. Een ander vindt dat de RES vooral moet meegenomen worden in de grijze en rode gebieden, niet in het landschap.
- Gooise Meren en Diemen hebben een convenant ondertekend over minder uitstoot van fijnstof en afspraken over transporten. Desondanks heeft de biomassacentrale in Diemen (Vattenfall) recent een vergunning gekregen. Door een dergelijke centrale ontstaat gezondheidsschade voor de direct omwonenden. Het wordt belangrijk gevonden dat er wordt nagedacht hoe de kwaliteit van de lucht op de lange termijn wordt vastgelegd.
- Het bedrijf Den Oude bij Muiderberg veroorzaakt veel stankoverlast. De OFGV Noordzeekanaal is bezig met de vergunning, maar er moeten andere maatregelen getroffen worden. Corporatie Wat Nu wil hier graag een energiecentrale bouwen.
- Bij nieuwbouw richtlijnen moet worden opgenomen voor het inclusief bouwen en dat bewoners die een houtkachel hebben extra belast moeten worden.

4. Waterprobleem: welke strategie moeten we volgen om bodemdaling en oxidatie tegen te gaan?

- Uit het traject Aan de Gooise Kust is naar voren gekomen dat we weinig aan de polders willen veranderen. Het wordt enkel gebruikt voor recreatie voor de fietser en wandelaar die wil genieten van de natuur. Verder mogelijk kleine recreatieve voorzieningen, passend bij Gooise Meren.
- De polder is geschikt voor veeteelt. Door de openheid is het ook een mooi weidevogelgebied. Dit moet je koesteren. Volg bij de stikstofproblematiek vooral de landelijke richtlijnen. Boeren hebben veel gemerkt van de klimaatverandering. Wees voorbereid op extremen. Waternet zet hier de lijnen uit: zij zoeken ook meer ruimte voor een robuust boezemsysteem.

5. Hoe gezond is gezond? Hoe dragen we bij aan een schonere lucht en minder geluidhinder?

- Een aantal deelnemers is geschrokken van de omvang van de verdichtingsopgave. En al helemaal van de druk van buitenaf. Belangrijk dat bij het verdichten op de dorpse verhoudingen wordt gelet waarin hoogbouw geen plek heeft.
- De verdichtingsopgave heeft ook voordelen voor de gezondheid. Je kunt zo bouwen dat bewoners zich kunnen terugtrekken maar ze als ze naar buiten gaat gelijk onder de mensen zijn. Een bouwvorm die bijdraagt aan onderling sociaal contact en welzijn, meedoen. In visie komen de preventieve onderdelen van gezondheid al mooi terug. Er mag nog meer aandacht zijn voor sport, beweging en gezond eten stimuleren. De combinatie van wonen en bedrijvigheid wordt door sommige als negatief ervaren, maar kun je ook als kans beschouwen. Levendigheid is voor bepaalde doelgroepen juist een pré.
- Belangrijk zijn ook stilte, lawaai en geur. Zeker als je naar het park gaat. In de parken zou je geen last moeten hebben van geluid en stank. Er wordt daarnaast een link gelegd met de snelweg.

Geluidswering draagt bij aan meer stilte. En kunnen we niet een gebied aanwijzen waar het echt stil moet zijn? Donkerte is ook een aandachtspunt. Het is op weinig plekken nog echt donker.

3.3.2 Ketenpartners

Tijdens de tweede week van de leefomgeving heeft een tweede bijeenkomst met ketenpartners plaatsgevonden. Tijdens deze bijeenkomst waren 10 ketenpartners aanwezig (Gemeente Hilversum, Huizen, GHOR, Waternet AGV, Veiligheidsregio, GGD, OFGV, Rijkswaterstaat, Provincie Noord-Holland, RCE) en zijn vijf majeure vraagstukken besproken. Onderstaand per vraagstuk de belangrijkste opgehaalde input:

1. **Bouwen is nodig voor evenwichtige woningmarkt. Inzet op knooppuntontwikkeling en transformatie kleine bedrijventerreinen in de bebouwde kom. Waar en hoe kunnen we verder ruimte vinden? Verdichten? De hoogte in? Transformatie? Hoe kunnen we ook werken hierin goed meenemen?**
 - Voor de verlevendiging van het centrum moet er meer ingezet worden op wonen boven winkels. Industrie daarnaast naar de randen en de vrijgekomen locaties gebruiken voor woningbouw. Verdichten heeft veel risico's. Let hierbij op het behoud van de openbare ruimte: ruimte om te bewegen, ontmoeten, rust. Liever eerst de andere locaties benutten, dan pas verdichten. Mogelijk de hoogte in rondom de stationsgebieden? Gezonde leefomgeving voor alle buurten en wijken dan moet er meer buitenruimte komen: normen over groen en openbare ruimte, speelstoepen et cetera. Kwalitatieve doelstellingen opnemen.
 - Voor Gooi- en Vechtstreek moet je de woningopgave in de regio samen oppakken. Pak ook werken hierbij. Je kunt niet de twee opgaven los van elkaar zien.
 - PNH zet in op verdichting van de OV-knooppunten. Transformatie van bedrijvigheid en bedrijfsterreinen bij de woningopgave meenemen. Zoek de aansluiting rondom op binnenstedelijk verdichten.
 - Als je huizen bouwt dicht bij de industrie moet je nadenken over mogelijk geluidsoverlast.
 - Bouwen in laaggelegen polders heeft, vanwege het watersysteem, niet de voorkeur.
 - Enorme druk op de woningmarkt. Toevoegen van extra woningen kost altijd ruimte. Dus strategisch inzetten op bestaande mogelijkheden, hier transformeren. Kijk naar leegstaande panden. Daarmee houd je het beeld nog herkenbaar. Dit heeft ook een positief effect op duurzaamheid en groen. Koppelen aan de verschillende type woonvormen.
 - Bedrijven met een verkeer aantrekkende werking weghalen en deze aan de randen van de kernen plaatsen, dicht bij de verkeersassen. Dit heeft een positieve invloed op de leefomgeving.
2. **Hoe gaan we om met cultuur/erfgoed en natuur in relatie tot verduurzaming en toerisme/recreatie?**
 - Er is recent beleid vastgesteld waarin wordt gezegd dat zonnepanelen op rijksmonumenten aan de voorzijde geplaatst mogen worden mits aan een aantal voorwaarden wordt gedaan. Verduurzamen en erfgoed is heel belangrijk, ook voor toekomstbestendigheid van het erfgoed. Wel per casus bekijken wat mogelijk is.
3. **Hoe gaan we om met dilemma's op het gebied van klimaatadaptatie, hittestress, natuurinclusief/ duurzaam bouwen en stikstof?**
 - Op lokaal niveau moet er gekeken worden naar de wateraspecten. Grote ontwikkelingen geven aanleiding om waterneutraal opgelost te worden. Water niet afwentelen op de openbare ruimte, maar op eigen terrein.

- Alle daken moeten asbestvrij zijn en waar mogelijk groen. Dit laatste kan vanuit de gemeente gestimuleerd worden. Dit heeft gelijk gevolgen voor het vergroenen van de gemeente.
 - Biodiversiteit moet ook als waarde worden opgenomen. Welke eisen kunnen we stellen bij ontwikkelingen, hoe ver kun je gaan. Er is nog een spanning tussen steenbreek en toegankelijkheid.
 - De centrale plek in de regio is groot, je kunt daarbij voorwaarden stellen. Uitdaging bij de marktpartijen neerleggen. Niet schuwen om ambitieus te zijn.
- 4. Waterprobleem: welke strategie moeten we volgen om bodemdaling en oxidatie tegen te gaan?**
- Er is nog geen eenduidige oplossing, omdat er een heel scala van mogelijkheden is om dit dilemma op te lossen. Het is in ieder geval belangrijk dat we de kwelstroom van de Heuvelrug in stand te houden, zodat er geen brak kwelwater naar boven kan komen. Er kunnen al wel maatregelen getroffen worden, maar dit dilemma moet toch meer in de toekomst bekeken worden.
- 5. Hoe gezond is gezond? Hoe dragen we bij aan een schonere lucht en minder geluidhinder?**
- GGD werkt met kernwaarden voor de gezonde leefomgeving met daarbij maatregelen en indicatoren. Belangrijk dat de meest recente versie van deze kernwaarden wordt opgenomen in de visie. Sommige zaken kun je duidelijk maken: wijken moeten van het gas af in relatie tot houtstook. Hiervoor pleiten voor regelgeving voor fijnstof en rookvrij zone. Indicatoren voor ontmoetingsmogelijkheden om eenzaamheid.
 - Externe veiligheid wordt binnenkort met de gemeente Gooise Meren besproken. We spreken dan over hoe je in bepaalde zones toch kwetsbare doelgroepen kan huisvesten. Welke voorwaarden stel je daaraan.
 - Je kunt voor de onderwerpen (houtstook, geluid) meer regels stellen. Wat is de minimumwaarde, welke instrumenten kan je inzetten. Waar leg je de lat, wat zijn de consequenties voor andere aspecten.
 - Het aantal inwoners in de regio stijgt, dan moeten er ook meer gezondheidsfuncties (zorg, huisartsen) komen. Ook de kernwaarden van de GHOR worden in de kernwaarden voor de gezonde leefomgeving opgenomen.
 - Laat op elk schaalniveau gezondheid terugkomen. Ook voor kwetsbare doelgroepen moet de leefomgeving gezond zijn: voldoende beweegruimte, groen.

3.4 Overige participatie

Naast de sessies in de weken van de leefomgeving is de samenleving op nog op een aantal andere manieren betrokken.

Allereerst door middel van een ansichtkaart die is verstuurd naar 1.000 inwoners. Deze lag daarnaast op het gemeentehuis om mee te nemen. Inwoners hadden de mogelijkheid om op de ansichtkaart hun ideeën voor de toekomst van Gooise Meren te delen en de kaart vervolgens kosteloos terug te sturen naar de gemeente.

Goed leven in Gooise Meren

Goed leven in Gooise Meren

Wat vind je de grootste uitdaging voor Gooise Meren in de toekomst? (aankruisen)

- ☐ **Voldoende woningen**
Veel ruimte om te bouwen is er niet. Waar vinden we die ruimte? Moeten we de hoogte in?
- ☐ **De overstap van gas naar zonne- en windenergie**
Hoe kunnen we die maken met zo min mogelijk negatieve gevolgen voor het landschap en de woonomgeving?
- ☐ **De kwaliteit van onze natuur met verschillende soorten planten en dieren, die de natuur in balans houden. De natuur staat onder druk van toerisme, recreatie en landbouw. Hoe gaan we hier mee om?**
- ☐ **Een gezonde leefomgeving met ruimte voor bedrijven en mobiliteit**
Hoe dragen we zorg voor minder geluidsoverlast en gezonde lucht? Zou een overkapping van de A2 kunnen helpen?

Hoe zou je dat aanpakken?

Op zoek naar de identiteit van Gooise Meren

Ik vergelijk Gooise Meren wel eens met Ellen ten Damme. Ze is veelzijdig, kunstzinnig en mooi.

Met welke bekende Nederlander zou jij Gooise Meren willen vergelijken?

Waarom kies je voor die persoon?

*Ja, ik wil graag de digitale nieuwsbrief over de toekomst van de gemeente Gooise Meren ontvangen.
Mijn mailadres is: _____*

*Voor meer informatie over Goed Leven in Gooise Meren kun je contact opnemen met de gemeente
via SecretariaatMensEnOmgeving@gooisemeren.nl*

Ten tweede is de nota koers en keuze op de website van Gooise Meren geplaatst. Inwoners hadden de mogelijkheid om te reageren op het document. Daarnaast was er de mogelijkheid om te reageren op de kaarten die in de visie zijn opgenomen. Er is duidelijk gecommuniceerd op dat het een werkdocument betrof en dus niet een definitieve versie van de visie. In totaal zijn er twee reacties binnengekomen op de nota koers en keuze.

Over de wijkagenda Muiden en de wijkagenda Bussum Centrum heeft ook participatie plaatsgevonden. Voor beide wijkagenda's is een brede projectgroep samengesteld met sleutelfiguren vanuit verschillende externe organisaties. Deze projectgroep is meerdere keren bij elkaar gekomen (gedurende het hele visietraject).

In de wijkagenda's worden de missies en ambities van de wijk omschreven. Deze zijn overgenomen in de gebiedsgerichte uitwerking van de omgevingsvisie. De inbreng voor de wijkagenda's dient hiermee ook als input voor de gemeentebrede omgevingsvisie.

Sinds 2017 hebben er ook veel participatietrajecten plaatsgevonden voor het opstellen van de verschillende thematische beleidsstukken. Deze (relatief recente) participatie zien we ook als onderdeel van de participatie van de omgevingsvisie, waarin de inhoud van deze beleidsstukken een plek heeft gekregen.

4 Betrokkenheid gemeenteraad

De gemeenteraad van Gooise Meren is op verschillende momenten betrokken en geïnformeerd bij het opstellen van de omgevingsvisie. Als eerste heeft de raad een ambitiedocument vastgesteld. In dit ambitiedocument is omschreven vanuit welke ambitie Gooise Meren invulling geeft aan de opdracht om de Omgevingswet te implementeren. Verder hebben er twee 'formelere' bijeenkomsten in de vorm

van een thema-uur plaatsgevonden. Eén van deze bijeenkomsten ging over de nota bouwstenen en de andere over de nota koers en keuze.

Er zijn verder twee 'informelere' bijeenkomsten georganiseerd. In de eerste bijeenkomst hebben de raadsleden nagedacht over verschillende dilemma's waarover in de omgevingsvisie een keuze gemaakt moet worden. Te denken valt aan inbreiden versus uitbreiden en leefbaarheid versus levendigheid. In de tweede bijeenkomst zijn de verschillende gebiedstypen besproken en zijn de raadsleden met elkaar in discussie gegaan over welke waarden (partjes van de schijf van vijf) ze belangrijker en minder belangrijk vinden per gebied. Daarnaast hebben de raadsleden ook gekeken naar de ambities op milieugebied per deelgebied voor de thema's licht, lucht, geluid (verkeer), geluid (activiteit), trilling, bodemkwaliteit, externe veiligheid, geur, biodiversiteit en water. Dit leverde per deelgebied een (milieu)mengpaneel op.

Gemerkt werd dat de betrokkenheid van de raad bij het proces van het opstellen van de omgevingsvisie nog verbeterd kon worden. Daarom is er naast de sessies ook een klankbordgroep omgevingsvisie ingesteld die iedere zes weken bij elkaar komt. In deze werkgroep zitten verschillende raadsleden en de verantwoordelijk wethouder Jorrit Eijbersen. De werkgroep bespreekt de vorderingen van de omgevingsvisie en de manier waarop de raad het beste betrokken kan worden bij de verdere totstandkoming van de visie. Daarom wordt er een rondgang gemaakt langs alle fracties om aandachtspunten op te halen in de verdere totstandkoming van de visie en vindt in september een bijeenkomst plaats waarbij raadsleden over de hoofdlijnen van omgevingsvisie (Raamwerk Omgevingsvisie) in debat kunnen gaan.

5 Conclusies

In dit logboek participatie heeft u kunnen lezen welke participatie er tot nu toe heeft plaatsgevonden voor het opstellen van de omgevingsvisie van de gemeente Gooise Meren. Er zijn waardevolle gesprekken gevoerd met de samenleving, de maatschappelijke partners, ketenpartners en met de raad.

De rode draad uit de participatiemomenten is dat de samenleving inziet dat Gooise Meren staat voor grote opgaven op het gebied van wonen, de energietransitie, toerisme en gezondheid. De samenleving vindt het belangrijk dat deze opgaven worden aangevlogen vanuit het karakter en de kernwaarden van Gooise Meren. De opgehaalde inbreng hebben wij zoveel als mogelijk verwerkt in de omgevingsvisie. Bij participatie kan echter niet alle input worden verwerkt, omdat deze bijvoorbeeld tegenstrijdig is met andere inbreng of aan beleid van de gemeente dat met veel participatie tot stand gekomen is. Daarnaast werd er soms input opgehaald die niet ging over de visie, maar over Muiden, Bussum-centrum of biodiversiteit en dus beter paste in de programma's. In dat laatste geval hebben we de inbreng verwerkt in de programma's.

Het participatieproces is nog niet afgerond. We gaan nog een derde keer met de samenleving in gesprek om de concept-ontwerp-omgevingsvisie te bespreken. Daarna wordt deze ter inzage gelegd en krijgen inwoners en andere partijen de mogelijkheid er formeel op te reageren. Daarnaast betrekken we de samenleving bij de omgevingsvisie als deze na vaststelling herijkt wordt en bij de totstandkoming van het omgevingsplan en de programma's. Zo ontstaat een permanente dialoog met de samenleving.